

En Tjenestekarls Levnedsløb

Ved. August F. Schmidt.

I *Rødning* Østerby (Frøs Herred) lå indtil 1856 en gammel Slægtsgård, der gennem lange Tider havde været i Slægten *Schmidts* Eje¹⁾; i hvert Fald fra ca. 1750 og til 1856 hørte Gården til denne Familie, der var gammel i Egnen og havde mange Familieforbindelser. Ejeren i 1856, *Nis Petersen Schmidt* (1823—1899) solgte Gårdens spredt liggende Jorder til forskellige Nabogårde, men et Areal beholdt han selv, det er beliggende Sydøst for *Rødning*, og her lod han opføre en lille Gård, der benævntes æ *Birke* efter noget gammelt Birkebevoksning.²⁾ *Nis P. Schmidt* var gift med *Maren Boisen Jensdatter* (1820—1891). I deres Hjem opvoksede to Børn, Sønnerne *Jens Boisen Schmidt* og *Peter Sørensen Schmidt*. De fik begge deres Livsgerning Nord for Kongeåen. *J. B. Schmidt* (1854—1905) blev Mejeribestyrer på Mejeriet *Kronborg* i Gjesten Sogn 1889—1902, og var derefter til sin Død 18/12 1905 Ejer af *Lykkesgård* Øst for *Lunderskov*.³⁾

Broderen *Peter Sørensen Schmidt*, født 9/11 1858 i *Rødning* Sogn, kom ligesom *Jens* tidlig ud at tjene. I 1932 fik jeg ham til at nedskrive nogle

af sit Livs Erindringer, og deriblandt er også Oplysninger om hans Hyrdedrengear i Rødning Sogn.⁴⁾

Peter Schmidt var en af de mange unge, der i 1870—80erne forlod deres nordslesvigske Hjemstavn. Han vilde ikke være tysk Soldat og søgte derfor om Lov til at udvandre til Kongeriget. Tilladelsen fik han i 1875, da han var 17½ Aar gammel. Det kneb med at få Forældrenes Minde hertil, men tilsidst gav de sig. Særlig Moderen var ked af Peters Beslutning, men Faderen trøstede hende med, at Sønnen vilde søge Pladser tæt Nord for Kongeåen, og så var det ikke så besværligt for ham at komme hjem på Besøg engang imellem.

Peter Schmidts første Plads i Nørrejylland var på *Hvelplundgård* i Sønder Omme Sogn. Denne Gård ejedes da af Terkel Taysen, der var fra Langtved ved Rødning Syd for Kongeåen. På *Hvelplundgård* var Peter Schmidts Broder Jens Bestyrer i Sommeren 1875, men han måtte inden November tage derfra for at blive tysk Soldat i Rensborg. Peter Schmidt forblev på *Hvelplundgård* til November 1875, hvorpå han fik Plads som Karl på en Gård i *Bobøl* (Føvling Sogn), der ejedes af Adolf Albertsen. Han var der et År og fik i Løn 150 Kr. Derefter tjente han på *Skylvadgård* i Jernved Sogn hos Hans Peter Nielsen. Her var han i 2 År og fik i Løn årligt 180 Kr. Dernæst tjente han 2 År på *Ravnso Fattiggård* (Vester Nykirke Sogn). Lønningen var også her 180 Kr. om Året. Om Ankomsten hertil skriver Peter Schmidt: »Jeg mødte ikke før end ud paa Aftenen, jeg vilde jo melde mig ved Bestyreren, men kom ind paa Arbejdsstuen, hvor der var fuldt Hus af Børn og gamle Folk. Jeg opholdt mig lidt hos dem, det var de meget glade

ved, og jeg havde siden mange Venner blandt dem.«

Det var en særlig god Plads, Peter Schmidt havde på Fattiggården, hvor en Gang månedlig Læge Ilsted fra Nabobyen *Vong* kom for at se til Lemmerne, som de fattige på Gården altid kaldtes.

Enevold Petersen Ilsted var Søn af Værtshusholder Peter Enevoldsen Ilsted, København, og Hustru Karen Margrethe Pedersen. Han blev født i Februar 1819, tog Barbersvendeeksamen 11/12 1839 og benævnes i K. Carøe: Den danske Lægestand, Supplementsbind til 7. Udgave (1904), S. 46 f. som ustuderet. Tog Lægeeksamen 1842 (haud. II), praktiserede i Sorø 1842, *Vong* 1846, konstitueret Underlæge i Hæren 1850, flyttede til Sorø 1864, til *Vong* 1865, hvor han døde 18/4 1892. Gift 24/10 1846 på Frederiksberg med Julie Larssine Bøggild, født 2/8 1821 i København, Datter af en Silke- og Klædekræmmer.

Læge E. P. Ilsted var en lille Mand, der færdedes i en rød Kappe og med Stok i Hånd. Ofte samlede han Svampe på sine Spadsereture. Han var ikke altid god at komme nær. Engang blev der på Ravn-sø Fattiggård indlagt en hel Familie. Manden var forfalden til Drik, og Konen kunde også nok tage en stor Snaps. De havde 4 Børn. En Dag, da Konen blev syg, gik Manden til *Vong*-Lægens Dør. Denne var altid lukket og der manglede Ringeapparat. Læge Ilsted hørte, der blev banket på. Han kom så ud i Døren. »Hvad vil du her, og hvem er du?« tordnede han. »A er Peter Greisen og har Ophold med Kone og Børn på Fattiggården«. Men så begyndte Doktoren at tordne løs på Fattiggården: at der gik en ung, rask Mand, han skulde have nogle Stokkeprygl. Peter Greisen fik så indført, at det

var Sygdom og Arbejdsløshed, der havde ført ham på Fattiggården. »Har du ikke så mange Penge, at du kan købe et Stykke Reb eller gå hen og drukne dig?« brølte Doktoren. Peter Greisen fortalte vidt og bredt om sin Samtale med Læge Ilsted. Han skulde ikke til ham tiere. Der gik mange Historier om E. P. Ilsted. En Dag kom en Mand ind til ham, de blev uenige, og det endte med, at Manden fik en Lussing af Lægen, der så skyndte sig at give ham en Tikroneseddel. Manden sagde Tak, han vilde nok have en Lussing til. Han fik den også, ledsaget af en drøj Ed på, at den fik han ikke noget for, da han selv havde forlangt den. En anden Mand fra Vong kom op til Lægen og spurgte, hvor mange Penge han skyldte ham. »Du er jo en arm Stodder, du kan give mig 2 Kroner, men ham den Storbonde (og så nævnede han et Navn) skal komme til at betale, hvad han skylder!«

Fra Ravnsø Fattiggård flyttede Peter Schmidt til *Grimstrup Præstegård*, hvor han var i 3 År. De to første År var Lønnen 250 Kr. årlig, det sidste År steg Lønnen til 300 Kr. Her var han også Kusk. Pladsen var ret god. Præsten her, *Nicolai Henrik Jørgensen*, født 30/9 1809 på Seest Vandmølle ved Kolding, blev Student 1831, cand. theol. 1839 og personel Kapellan for Anst-Gesten Sogne fra 27/9 1843. Han forblev her til Sommeren 1849. Var derefter Sognepræst i Øster Snede 1850—53, Manø 1853—58, Vodder 1858—67 og sidst i Grimstrup-Vester Nykirke 1867—4/6 1884, da han gik af. N. H. Jørgensen blev gift i Seest 1/6 1845 med Ane Kirstine Hørling, født 31/12 1807 i København, Datter af Handelsmand Niels Nielsen og Hustru Maren Jensdatter.

Hos Pastor Jørgensen kom Læge Ilsted ofte i

Besøg. Peter Schmidt blev her Vidne til Præstens og Lægens Spadsereture i Haven. Ilsted var ivrigt gestikulerende. Præsten havde en lang Pibe i Munden, han dampede vældig løs, som for at holde den lille røde Læge fra Livet. En Dag skulde P. S. køre et Læs Tørv over til Lægen. Det var næsten med Tiden blevet en Ret, at han skulde have et Læs Tørv fra Præstegårdsmosen. Når Tørvene kom, var Lægen godt tilpas. Lægefruen gik op på Loftet, hvor hun skulde rage Tørvene væk, efterhånden som P. S. smed dem ind ad Gavllugen. Da dette Arbejde havde stået på lidt, brølte Lægen nedefra: »Vær rolig«. Men Fruen svarede lige så arrigt: »Ti stille du!« Så vekslede Ægteparret ikke flere Bemærkninger, mens Tørvene blev smidt op på Loftet. Da P. S. belavede sig på at køre hjem, kom Lægen i den røde Kavaj og spurgte, om Peter ikke vilde have en Bajer. »Jo Tak«, var Svaret, og inde i Køkkenet fik P. S. så til Øllet to Skiver Franskbrød godt smurt med Smør. Det var noget, der smagte godt oven på Anstrengelserne. Bagefter fulgte Lægen ham til Vogns og til Afsked sagde han: »Vil du ikke have en Rigsort?« »Jo Tak!« Han gav så Peter Schmidt 50 Øre.

En Dag faldt Præstefruen og forvred en Fod. P. S. skulde så køre efter Doktor Ilsted. Ved Lægeboligen bankede Peter på Døren. Lægen kom løbende til: »Hvad skal du?« »A skal bede Doktoren om at tage med til Præstegården, Fruen er kommet galt af Sted med en Fod.«

»Nå, ikke andet, hun er snart færdig alligevel, jeg tager ikke med.« Peter Schmidt opfordrede ham endnu engang til at køre med, men så bruste Lægen op: »Du kan køre ad Helvede til, eller hvorhen du vil. Tror du, jeg vil sidde i sådan en Ka-

rosse en Sommerdag. Du kan sige til Præsten, at jeg skal være hos ham om en Time.« Da Peter Schmidt kom hjem, spurgte Pastor Jørgensen efter Lægen, som han troede ikke havde været hjemme. »Jo, han er her vist snart, han vilde ikke køre i sådan en Karosse.« »Han er da en sær en«, sagde Præsten og gik ind. Da P. S. fik Hestene spændt fra og kom ud af Stalden igen, så han den røde Doktor komme slentrende over Ravnsø Mose på Vej mod Præstegården.⁵⁾

Fra Grimstrup Præstegård drog Peter Schmidt til Nabobyen *Rovst*, hvor han tjente 3 År hos Niels Knudsen for 250 Kr. om Året. Det var en god Plads. Dernæst var han 1 År på Gården *Højrup* (Morten Eskesens Slægts Fødegård), der ejedes af Laust Frandsen. Pladsen var jævn god, Konen var meget flink, Manden lidt galhovedet. Peter Schmidts næste Plads, i 3 År, var hos Jep Hansens Enke. Lønnen var knap 300 Kr. årligt. Herfra rejste han til Gården *Brøndumsager* i Gunderup (Årre Sogn), hvor han tjente Thomas Sørensen i 2 År for knap 300 Kr. årligt. Det var en streng Plads med meget Arbejde. Herfra flyttede P. S. tilbage til *Rovst* og tjente 1 År hos Laust Due. Det var en god Plads, men da Due solgte Gården, hvor P. S. fik 300 Kr. i Løn, søgte han en anden Plads. Den fik han i Horne Nord for Varde hos Peder Jessen, der havde en lille Gård. Lønnen var knap så stor her. Den næste Plads, P. S. fæstede sig til, var på *Øllufgård* i Vester Nebel Sogn. Her tjente han i 3 År hos Christen Windfeldt. Pladsen var særlig god og Lønnen var 300 Kr. årlig. I 1923 fortalte Windfeldt (død 1924) til stud. mag. Karl Wentzel fra Glejbjerg, at det var den største Løn, han nogensinde

havde givet, »men Peter Schmidt var også en forfærdelig Slider.«

Fra Øllufgård flyttede P. S. til *Brøndum* Sogn, hvor han tjente 5 År hos Jens Chr. Jensen for 300 Kr. pr. År. Dernæst 3 År hos Jens Jakob Sørensen, Brøndum, og så hos Søren Chr. Hansen, Nørgård i Brøndum By, 1 År for 300 Kr.

Herfra flyttede Peter Schmidt til *Lykkesgård* ved Lunderskov, hvor han i 2 År 1906—08 bestyrede Gården for sin Broders Enke (Løn 300 Kr. pr. År). Han følte sig ikke rigtig hjemme i Østjylland, hvorfor han igen flyttede tilbage til Vestjylland og tjente så i Brøndum 2 År hos sin tidligere Husbond Jens Chr. Jensen. Dernæst var han bl. a. 5 År Bestyrer hos Maren Therkelsen, *Tømmerby* (Sneum Sogn), der havde en lille Gård. Løn 300 Kr. om Året. Dernæst på *Lykkesgård* ved Lunderskov fra Maj 1917 til 10. Januar 1919. En Efterårsaften i 1917 sad Peter Schmidt og vågede i Lykkesgårds Stald ved en Ko, der skulde kælte. Jeg kom ned i Stalden og spurgte, hvordan det gik: »Æ Vandkalv er kommen, og når æ *Flod* inden ret længe kommer ind o æ Kyst, kommer æ Kalv også.« Dette kom til at passe. P. S. forklarede mig nu, at således beregnede man altid Fødsler ude i Vestjylland. — I Juli 1921 besøgte jeg Dr. H. F. *Feilberg* i Askov, og under Samtalen fortalte den tidligere Darum-Præst mig, at i Vestjylland regnede man altid for vist med, at Køerne kælvende, når Floden kom ind. Den samme Tro havde Feilberg kunnet følge langs Vesterhavets Kyst og ned ad Rhinen, ja med dens Bifloder helt ind i Bøhmen, hvor Befolkningen sagde, at Kaffekedlen kogte over, når Flodens Vande steg. Feilberg opfordrede mig til engang at undersøge dette folkloristiske Problem. Han hav-

de ikke haft Tid til det, og jeg har ejheller endnu fået Lejlighed til at beskæftige mig med det interessante Emne, som jeg så uventet ved to Lejligheder i min tidlige Ungdom blev stillet over for.

Jeg har ment, det kunde være af Interesse at henlede Opmærksomheden på den gamle Trosforestilling om Højvandes Indflydelse på livsvigtige Begivenheder.

I Vinteren 1919 drog Vestjylland igen Peter Schmidt, og han fik så sin sidste Plads herude — til 12. August 1922. Han tjente i dette Tidsrum hos Jens S. Jensen på *Stejlhøjgård* i Tømmerby. I denne By havde han jo været 5 År hos Maren Therkelsen.

I August 1922 vendte han tilbage til sin Familie på Lykkesgård ved Lunderskov, og nu forblev han her Resten af sin Levetid. I Januar 1922 var Lykkesgård blevet solgt til Naboen på Damkjærgård, Søren Sørensen, der var fra Nørbølling ved Brørup. Peter Schmidt blev nu ved at bebo, for en billig Leje, sit gamle Værelse på Lykkesgård. I de følgende År arbejdede han mest i Kr. Riis Bjerregaards Planteskole i Nabolaget, men også på Nabogårdene kunde han få al den Beskæftigelse, han ønskede.

Den aldrende, ugifte Mand befandt sig snart udmærket tilfreds under sine nye Kår. Han kunde nu tage fri en Dag, om han vilde, og han kunde jo heller ikke blive ved med at slide så hårdt, som han havde måttet gennem alle Årene, siden han i 1867 begyndte som Hyrdedreng i Brem ved Rødning. I ikke mindre end 55 År havde han tjent sit Brød hos fremmede! Hvilken uhyre Arbejdspræstation har det ikke været, når man kender Peter Schmidts Flid og Pligtfølelse.

I det ovenstående er der, som man vil have set, givet Oplysninger om den *Løn*, Peter Schmidt fik de forskellige Steder, hvor han havde Plads som Karl eller Bestyrer. Man synes jo nok, det var en beskeden Årsløn, der i Tiden o. 1875—1920 gaves en dygtig Avlskarl, men da Peter Schmidt altid forlangte og fik en høj Løn, må man betragte Maksimum: 300 Kr. for et År, som en efter Tidens Forhold særdeles god Betaling for et Års strengt Arbejde på en vestjydsk Bondegård. Pengene var meget værd i hine Tider, og for Peter Schmidt slog de godt nok til, idet han samlede sig en lille Formue. Han var naturligvis i sine Vaner en nøjsom Mand, bar meget tidlig Afholdsstjernen og røg kun en Cigar engang imellem. Han var levende interesseret i åndelig og politiske Spørgsmål, var Grundtvigianer og deltog meget i Mødeliv, ligesom han læste meget. I sine vestjydske Pladser blev den stilfærdige Mand altid betragtet som et Leksikon. 2. Udgave af Traps Danmark, som han ejede, var han meget fortrolig med, og da han var en udmærket Sanger, kunde han med sin stærke Hukommelse bogstavelig talt Højskolesangbogen og Salmebogen udenad.

Da han til November 1906 kom til mit Hjem som Gårdbestyrer, havde han Højskolesangbogen med. En af hans Ynglingsssange var, besynderligt nok, *Esaias Tegnèrs* »Kung Karl den unga hjälte«, som vi snart efter allesammen kunde synge. Han lærte os også *Johan Skjoldborgs* Husmandssange.⁶⁾ I Julen 1907, da alle Naboerne var samlede til Kaffe i mit Hjem, spurgte han, om han måtte læse en Historie højt. Man forbavsedes over at høre et sådant Forslag fra Peter Schmidt, der ikke var særlig talende. Tilbudet blev modtaget med Forvent-

ning, og så læste han *Jeppe Aakjærs* Fortælling: »Mens Pølsen koger.« Peter var en fortrinlig Oplæser og overraskede herved højlig Omgivelserne. Det var første Gang, jeg hørte noget af Aakjær. Selv om jeg kun var 7 År, fængslede Oplæsningen mig stærkt, og den blev Indledningen til et Livs Beskæftigelse med denne herlige Digter⁷), som også optog min Farbroder Peter, til han næsten nåede de 90 År. Han hørte o. 1912 Jeppe Aakjær tale i Bramminge. Da jeg spurgte om, hvorledes det havde været at høre Aakjær, svarede Peter: »Der var en ejendommelig Poesi og Skønhed over den Mands Tale!«

I 13 Års Alderen købte jeg og læste *Ingemanns* historiske Romaner. Da Onkel Peter hørte herom, sagde han: »Du må aldrig skille dig ved de Bøger. Da a som 21 årig læste dem, var det, som Livet blev skønnere og rigere for mig.«

Jeg har efterkommet hans Ord og kan helt og holdent give Onkel Peter Ret i det, han sagde om Ingemanns uforglemmelige Romaner.

En Aften i Efteråret 1916, da Peter Schmidt gik til Bramminge, blev han ramt i højre Øje af en Sten, som en Dreng i Kådhed kastede mod ham. Han måtte derfor noget snere indlægges på Øjenlæge *Jannik Bjerrums* Klinik i København. På Hjemvejen besøgte han os på Lykkesgård. Han var lige kommet inden for Døren og havde sat sig ned, da han sagde: »Jakob Knudsen er død!« (21/1 1917). Denne Oplysning havde han set i en Avis på Storebæltsfærgen. Den var endnu ikke nået til mit Hjem. Meddelelsen om denne Digtets Død optog Peter Schmidt stærkt, han havde læst mange af Knudsens Bøger, så det er let forståeligt, at han tænkte meget herpå. I Forsommeren 1918 måtte

han igen over på Professor Bjerrums Øjenklinik, hvor en Behandling af det dårlige Øje gjorde så gode Fremskridt, at han ved Hjælp af et særlig stærkt Brilléglass ikke ganske mistede Synet på det. Imens han lå på Klinikken, bød Professor Bjerrum en Dag Peter Schmidt med hjem til privat Middag, og en anden Dag kørte Professoren en lang Biltur med sin Patient rundt i Nordsjælland. Når Peter Schmidt senere fortalte herom, var han bevæget. Han kunde ikke forstå, hvad den lærde og fine Øjnlæge havde kunnet se i ham, en vestjydsk Tjenestekarl, der i en Menneskealder tiest havde haft sit Kammer i et Hjørne af de forskellige Gårdes Staldbygninger.

Men Professor Bjerrum har selvfølgelig snart kunnet opdage, at det var en begavet Mand, der var hans Patient. De var begge Sønderjyder (Jan-nik Bjerrum, der levede i Tiden 1851—1920, var fra *Skærbæk* ved Løgumkloster), og det har vel været Talen om Nordslesvigs Genforening med Moderlandet, som i 1918 optog alle danske, der har fået ham til at interessere sig for sin Patient, der, når det skulde være, havde Evne til at tale med Folk med høj Uddannelse.

Det var en stor og dyb Glæde for Peter Schmidt at deltage i Afstemningen 10/2 1920 i *Rødning*, da 80 % af Sognets Befolkning stemte for Danmark. Ved denne Lejlighed fik han talt med sin Barn-domskammerat, Præsten og Lokalhistorikeren *Hans Kau* (1861—1935), der var fra Brendstrup i Rødning Sogn. Kau fik også sin Manddomsgerning Nord for Kongeåen. Han prædikede på Afstemningsdagen i sin Barndomskirke. Da man under Afsyngelsen af »Den signede Dag« kom til Slutver-set: »Saa rejse vi til vort Fædreland«, blev den el-

lers så fuldtonende Sang næppe hørlig: »Gråden kvalte Røsten.«⁸⁾)

De sidste 17 År af sin lange Alderdom tilbragte Peter Schmidt på *Alderdomshjemmet i Lunderskov*. I en Del År betalte han for sit Ophold her. Den gamle nøjsomme Mand syntes, han var kommet til at bo på et Slot. Han fandt sig godt til Rette med Forholdene i de gode Omgivelser, og i Lunderskov By blev han kendt af mange Mennesker, der gerne talte med den efterhånden højt bedagede Mand, som flittigt lånte Bøger i Sognebiblioteket, og som nu hver Søndag havde sin faste Plads i Skanderup Sognekirke, idet Alderdomshjemmet blev ledet i indre-missionsk Ånd, og derfor så man helst, at dets Befolkning hørte Sognepræsten og ikke den grundtvigske Valgmenighedspræst. Peter Schmidt kom til at synes godt om Pastor Danielsen, og Graver Quist Lauridsen har fortalt mig, at det var underligt at opleve, hvorledes den gamle Kirkegænger Søndag efter Søndag kunde alle Salmerne udenad.

Under et Besøg hos Peter Schmidt i November 1947 sad den 87-årige Mand og læste i Jeppe Aakjærs Novellesamling: »Vadmelsfolk«, som han havde lånt i Sognebiblioteket. »Ja, den Bog hører ikke til den rette Observans her på Stedet, men Bestyreren er en flink Mand, han blander sig ikke i, hvad a læser«, og så lo P. S. sin hjertelige Latter.

Under vor Samtale, der også drejede sig om litterære Emner, fik den åndsfriske Gubbe endnu engang Lejlighed til over for mig at udtale sin Tak-

nemmelighed mod Aakjær og Skjoldborg, hvis Færd og Digtning ham havde fulgt fra o. 1900.

I det sidste Leveår var Peter Schmidt næsten blind. Da jeg besøgte ham sidste Gang, spurgte han: »Lever Hans Appel endnu?« Han tænkte stadig på sin fjerne Barndoms prægtige Kammerater i Rødning. *Hans Appel* (29/3 1856—15/11 1947), der blev Landbrugslærer på Dalum og var Sparekassedirektør, døde på Firemånedersdagen før Peter Schmidts Begravelsesdag. De var de to længstlevende af en begavet og dygtig Drengeflok fra den gamle Højskoleby.

Peter Schmidt blev, trods sine gode Evner og Interesser, ikke nogen kendt Mand, ønskede det heller ikke, han var tilfreds med sin Lod og vederkvægede sin Sjæl ved megen Læsning af god Poesi og ved Glæde over Naturen.

Da han kort før sin Død fik Besøg af Gartner Kr. Riis Bjerregaard, spurgte den gamle blinde Mand, om Vennen ikke kunde synge en Sang af Højskolesangbogen. Hvad det skulde være for en? Og Peter Schmidt foreslog da *Grundtvigs* skønne Digt: »Alfader! du hvis Navn i Nord — kan aldrig gaa af Minde!« Den gamle kunde synge med på de prægtige Vers.

Den 10. Marts 1948 døde Peter Schmidt i sit halvfemsindstyvende År. Den 15. Marts blev han jordfæstet på Skanderup Kirkegård ved Siden af sin Broder. I Kirken blev sunget tre af den afdødes Yndlingssalmer: »For dig o Herre, som Dage kun«, »Guds Fred er mer end Englevagt« og »Kirkeklokke, ej til Hovedstæder.«

Ved en Mindesammenkomst bagefter på Hotellet i Lunderskov havde flere Ordet, og det var skønt at høre, hvor afholdt og respekteret den gamle,

stille Mand var i den Egn, hvor han havde tilbragt sine sidste 25 Leveår.⁹⁾

*»Maaske lidt smaat, — men dog hvor godt,
at mindes sligt blandt alt det store.«*

NOTER: 1) Se Slægtstavlesamlingen 1933, 76. 2) Sprogforeningens Almanak 1937, 64-68. Sønderjydsk Maanedsskrift 1946, 170-71. Sønderjydsk Jul (Haderslev) 1944 1946, 1949 (upagineret). Slægtsgaarden, Februar 1955, 13-16. 3) Fra Ribe Amt 1922, 583-597. Aug. F. Schmidt: Fra Røj og Ravnholt (1931), 70-94. Gjesten Sogns Historie (1955), 319-21. 4) Udgivet af Aug. F. S. i Sønderjydske Aarbøger 1952, 47-48. 5) Her standser Peter Schmidts Optegnelser. De efterfølgende Oplysninger om hans Pladser har han mundtlig meddelt mig. Nogle Sagnoptegnelser fra hans Hånd er overgivet til Dansk Folkemindesamling. 6) Jfr. min Bog: Johan Skjoldborg (1938), 52. 7) Jfr. min Artikel: Minder om Jeppe Aakjær (Aften-Posten, Silkeborg, 21/4 1955). 8) Venstres Maanedssblad 1955, 264-68. 9) Kolding Folkeblad 12/3, 13/3, 17/3 1948.